

Razgovor

Značilnosti zaposlitvenega razgovora

Zaposlitveni razgovor je priložnost, da se osebno predstaviš in »prodaš« potencialnemu delodajalcu. Kadrovik želi v čim krajšem času pridobiti o tebi čim več uporabnih informacij. Zanimajo ga predvsem tvoja komunikativnost, izobrazba, delovne izkušnje, interesi in veščine ter želje in cilji. Dolžina razgovorov zelo niha, skupinski intervjuji so ponavadi daljši.

V večini primerov je razdelitev časa na razgovoru takšna:

- 20% časa je namenjeno »prebujanju ledu« (da se znebimo treme),
- 40% časa se porabi za spraševanje s strani osebe, ki vodi razgovor,
- 35% časa je namenjeno vprašanjem, ki jih zastavijo kandidati,
- 5% časa se porabi za zaključne opombe.

Postopek razgovora

Postopek razgovora je razdeljen na dve fazi. Prva faza je predstavitev in prvi vtis, ki ga dobi potencialni delodajalec o tebi, druga pa razgovor oziroma pogovor med tabo in delodajalcem.

1. faza: Prvi vtis

Za dober prvi vtis imaš samo eno priložnost, zato pazi na govorico telesa, ki pripomore k ustvarjanju dobrega začetnega vtisa.

Upoštevaj naslednje:

- veder prihod,
- sproščen, neprisiljen nasmeh,
- stik z očmi,
- čvrst stisk rok,
- gibi rok, s katerimi pospremimo svoje besede,
- vzravnana drža,
- rahla nagnjenost naprej med sedenjem, s katero izražamo zanimanje.

2. faza: Razgovor

Oseba, ki vodi razgovor, zastavlja vprašanja, povezana z različnimi področji.

- Začetek se navezuje na splošna vprašanja

Kadrovika zanimajo točno določene informacije o tvoji izobrazbi in delovnih izkušnjah. Ocenjevali bodo tvoje sposobnosti komuniciranja, tvoje ideje, stopnjo samozavesti, tvoj potencial in kompetence.

Zapomni si, da moraš:

- ohranjati stik z očmi osebe, ki izvaja razgovor,
- izogibaj se direktnih odgovorov z «da» in »ne« (bolje je, da odgovarjaš v stavkih),
- bodi samozavesten, iskren, pozitiven, sproščen in natančen,
- temeljito premisli, preden odgovoriš,
- vedno kaži zanimanje,

- ne govori grdo o drugih (sploh pa ne o predhodnih delodajalcih),
- ne kritiziraj same/ga sebe.

- Sledijo bolj specifična vprašanja

Ob domnevi, da imaš potrebno ozadje, pozitiven odnos in primerno osebnost, bo kadrovik pričel postopek povezovanja tvojih kariernih ciljev in interesov z delovnim mestom, za katerega kandidiraš. Pri sebi razmisli o poziciji - ali je delo povezano s tvojimi kariernimi potrebami, ali ti bo zaposlitev omogočala primerno delovno okolje in priložnost napredovanja in osebnega razvoja.

V tem koraku je pomembno, da:

- zastaviš vprašanja, za katera meniš, da jih nisi pridobil/a med razgovorom do tega trenutka in te zanimajo,
- zastaviš vprašanja, ki nakazujejo tvoj interes za delo (na primer kakšno delo bi opravljal/a, kako se ocenjuje moje delo, informacije o programu izpopolnjevanja in izobraževanja, drugi vidiki podjetja),
- ni primerno, da zastavljaš vprašanja v zvezi s plačo in ugodnostmi.

- Nato še zaključevanje

V primeru, da je oseba, ki vodi intervju (kadrovik) zainteresirana zate, bo najbrž povedala več tudi o možnosti napredovanja, izobraževanja, plači in ugodnostih ter te bo s tem poskušala motivirati za to delo. Ob koncu te ponavadi vprašajo, če imaš kakšna vprašanja pred zaključkom in če si za kadrovika zanimiv, se bo želel s tabo še sestati. Dogovorita se lahko za naslednji razgovor ali za kontaktiranje v prihodnjih tednih. Obstajata pa tudi možnosti, da ti takoj povedo, da za delo nisi primeren/na ali pa da si sprejet/a.

Ob zaključevanju razgovora:

- nenehno kaži zanimanje za delo (če te to delo ne zanima, je ta trenutek primeren, da to poveš kadroviku),
- vprašaj:
 - Kakšne so usmeritve podjetja v prihodnosti (trženje, prodaja, širitev trga...)?
 - Ali odpirate nove oddelke ali enote?
 - Kako je v podjetju urejeno (vprašajte o področju, ki potrjuje vaše poznavanje organizacije)?
 - Kdaj boste sprejeli odločitev o zaposlitvi novega sodelavca?
 - Ali se lahko dogovorimo za naslednji razgovor?

Ob koncu se zahvali in prosi za poslovno vizitko ter se še enkrat primerno rokuje. O primernem in pravilnem rokovanju pogledaj knjigo avtorja Petra Claytona z naslovom Poslovna govorica telesa.

V enem dnevu po razgovoru je primerno, da pošlješ zahvalno pismo.

Napake na zaposlitvenem razgovoru

Na zaposlitvenem razgovoru ne smeš delati napak, saj ti te zmanjšujejo ali kar odvzamejo možnost zaposlitve. Zato ne smeš delati naslednjih napak:

- na razgovor prideš neurejen/a ali imaš neprimerno obleko,

- ob odhodu na razgovor pazi, da si urejen/a (poskrbi za svež in energičen videz, ne pretiravaj z dišavami, s pričesko, neposredno pred razgovorom ne pij alkohola, ne kadi, med razgovorom ne žveči);
 - obleka naj bo primerna vrsti zaposlitve, za katero kandidiraš (če kandidiraš za delo v računovodstvu, obleci konvencionalno poslovno obleko);
 - razgovor ni modna revija, zato ne pretiravaj z modnimi oblekami, z nakitom, s preveč ekstravagantnimi čevlji, torbicami... (razen če gre za razgovor v podjetju, kjer se ukvarjajo z modo);
- na razgovor zamudiš ali prideš prezgodaj,
 - zamuda kaže na tvojo neresnost in neorganiziranost;
 - prezgodnji prihod (od pol ure do 15 minut pred razgovorom) lahko pomeni, da nimaš ničesar drugega za početi, zato raje počakaj v neposredni bližini in bodi v organizaciji 5 do 10 minut prej;
 - se slabo rokuješ in uporabljaš preveč ali premalo očesnega kontakta,
 - stisk roke naj ne bo premočan in ne mlahav, traja naj tri sekunde;
 - premalo očesnega kontakta lahko pomeni izogibanje ali nezainteresiranost, preveč pa vsiljivost in neprijetno počutje sogovornika.
 - uporabljaš napačen komunikacijski stil,
 - primerno je, da uporabljaš enako komunikacijo, kot jo uporablja oseba, ki vodi razgovor (torej če je komunikacija poslovna, zadržana, potem tudi ti komuniciraj v tej smeri);
 - ne govori preveč ali premalo, saj s tem lahko daješ vtis, da kaj prikrivaš (ne govori po nepotrebem, ne prekinjaj sogovornika, ne laži, na odgovore skušaj dati natančne odgovore, ki jih po možnosti podpreš z delovno izkušnjo);
 - na razgovor prideš nepripravljen/a,
 - pomembno je, da imaš čim več informacij o podjetju in da poznaš lastne zmožnosti ter želje. Ta kombinacija ti daje podlago za kakovostne odgovore in posledično za dobro predstavitev in odziv na zaposlitvenem razgovoru;
 - postavljaš preveč ali premalo vprašanj,
 - preveč vprašanj je lahko na razgovoru moteče in lahko daje osebi, ki izvaja razgovor, občutek vsiljivosti;
 - premalo vprašanj pa po drugi strani lahko pomeni nezainteresiranost;
 - postavljaš vprašanja, povezana s plačo, ugodnostmi in dopustom,
 - sam ne zastavljaš teh vprašanj, saj deluje na delodajalca, kot da te zanimajo predvsem ugodnosti in denar ter ne toliko delo. Naj bo kadrovik tisti, ki bo pričel razgovor o tej temi. Ko je govora o plači, ne odgovarjaj direktno in s številkami, pač pa podaj drugačen odgovor.

Primer odgovora: Ker ste ugledno podjetje, menim, da lahko pričakujem plačo, ki je primerljiva in primerna za tovrstno delo.

- govoriš negativno o predhodnih delodajalcih,

To daje vtis, da boš tudi o delodajalcu, s katerim imaš razgovor, govoril/a negativno.

Uporabne povezave

Povezave na temo zaposlitveni razgovori:

- <http://www.job-interview.net/interviewguide.htm>
- <http://www.law.uc.edu/cpd/interviewguide.html>
- <http://www.smu.edu/career/interviewguide.htm>

Vprašanja na zaposlitvenem razgovoru

Na zaposlitvenem razgovoru ti ponavadi zastavijo veliko različnih vprašanj. Poznamo naslednje vrste vprašanj na zaposlitvenih razgovorih: najpogostejša vprašanja, dvoumna, posebna vprašanja, nedovoljena vprašanja in vprašanja, ki jih lahko zastavi kandidat za zaposlitev. Ne glede za katero vrsto vprašanja gre, skušaj odgovore tvoriti tako, da so povezani z delom, za katerega kandidiraš oziroma (si) ga opravljaš(l/a) pred tem.

Najpogostejša vprašanja

1. Povejte kaj o sebi.

Namen vprašanja je prebiti led na začetku razgovora, hkrati pa daje priložnost, da predstaviš tvoje osebne lastnosti, kako preživljaš prosti čas in kakšne načrte imaš v prihodnosti.

2. Zakaj vas zanima zaposlitev v našem podjetju?

Odgovor pokaže, če si se pripravil/a na razgovor, v smislu kaj veš o organizaciji. Navedi pozitivne lastnosti organizacije in povezavo s tvojimi kariernimi cilji in delovnimi izkušnjami. Tako torej pokažeš primerno pripravljenost na razgovor.

3. Katera je vaša največja pomanjkljivost, slabost?

Ne reci, da nimaš nobene pomanjkljivosti, pač pa v odgovoru svojo slabost predstavi kot prednost ali kot minimalno nepomembno zadevo.

4. Kaj ste delali v organizaciji, v kateri ste bili zaposleni?

Povej o nalogah, odgovornostih in dosežkih iz tvoje (predhodne) zaposlitve. Hkrati navedi orodja in sposobnosti, ki si jih potreboval/a za to delo.

5. Kje se vidite v prihodnosti?

Podaj točno določen in merljiv odgovor. Torej povej kje in v kolikem času se vidiš na določenem delovnem mestu. Skušaj prikazati tako ambicioznost kot skromnost in poudari svojo profesionalnost ter vztrajnost.

6. Naštejte nekaj vaših vrlin.

V odgovoru izpostavi in poudari svoje delovne sposobnosti, izkušnje, svoje izjemne sposobnosti, uživanje pri delu, zanimanje za področje, čut za odgovornost, vztrajnost...

Govori o sebi in o specifičnih lastnostih in ne o splošnih zadevah, ki so za delodajalca samoumevne.

7. Zakaj ste zapustili prejšnjo službo?

Delodajalec želi izvedeti razlog za tvojo brezposelnost. Tvoj odgovor te mora predstaviti v pozitivni luči. Možni odgovori: zaposlen sem bil/a za določen čas, v tej zaposlitvi nisem videl/a prihodnosti, podjetje je šlo v stečaj, zaradi krčenja poslovnih potreb podjetja...

8. Ali menite, da ste analitičen ali komunikativen tip človeka?

Če kandidiraš za mesto, ki zahteva analitični tip človeka, izpostavi svoje analitične sposobnosti, v nasprotnem primeru pa komunikativne. Morda je najbolje, če se ne opredeliš povsem in daš bolj splošen odgovor.

9. Kakšno je vaše zdravje?

Če imaš zdravstvene težave, jih omeni in dokaži, da ne bodo imele vpliva na učinkovito izvajanje tvojega dela.

10. Kakšna so vaša pričakovanja o plači?

Odgovor naj ne bo v številki. Ob navedbi previsokega plače lahko za delodajalca predstavljaš prevelik strošek, ob navedbi prenizke pa boš delal/a za manjšo plačo. V odgovoru tako izpostaviš, da pričakuješ takšno plačo, kot jo nudi večina podjetij za to delovno mesto.

Zato se pred razgovorom pozanimaj o okvirni plači za delovno mesto, za katerega kandidiraš.

11. Zakaj menite, da ste prav vi prava izbira za to delo?

Poudari svoje izkušnje in njihov vpliv na delo ter koristi, ki jih bo podjetje pridobilo s tem, ko te bo zaposlilo. Bodi samozavesten/na in prepričljiv/a.

12. Ali ste prepričani, da vas to delo res zanima?

Delodajalca zanima, ali si samo želiš zaposlitve in te delovno mesto dejansko ne zanima. Če te delo res zanima, takoj odgovori z »da«.

13. Kako bi vas opisali drugi?

Delodajalca zanima, kako se boš vključili med preostale zaposlene. V pomoč ti je lahko, da pred razgovorom pokličeš nekaj prijateljev in jih prosiš, da ti povejo svoje mnenje o tebi.

14. Kaj je vaš največji dosežek v življenju?

Če si brez izkušenj, navedi osebne dosežke z drugih področij, če pa že imaš delovne izkušnje, izpostavi dosežek, povezan z delom. V vsakem primeru podaj določljivo in osebno izkušnjo in ne splošnih dosežkov.

15. Kdaj lahko pričnete z delom?

Idealen odgovor je »takoj«, drugače čim bolj točno navedi možnost pričetka z delom.

16. Podajte primer, kako ste rešili določen problem v preteklosti.

Navedi problem in korake, katerim si sledil/a, da si dosegel/la rešitev problema.

17. Za katero idejo, ki ste jo izvedli v prejšnji službi, menite, da je bila najboljša?

Odgovori s primeri in načini o tem, kako si prihranil/a delodajalčev čas, denar ali razvil/a druge postopke, ki so se izkazali za učinkovite.

Dvoumna, posebna vprašanja

Delodajalci včasih uporabljajo dvoumna, čudna, nepredvidljiva vprašanja. Ta vprašanja jim omogočajo, da še bolje spoznajo tvojo osebnost in odziv na nepričakovano situacijo. Namen je torej, da spoznajo, katere stvari so pomembne zate, tvojo samozavest, kako se znajdeš v nepričakovanih okoliščinah in ko si pod pritiskom. Pravilnih in napačnih odgovorov na ta vprašanja ni, odgovor je le podatek več o tvojem značaju. Pri tovrstnih vprašanjih se ne pusti zmešati.

Primeri dvoumnih, posebnih vprašanj

- Katera barva vam je najbolj všeč?
- V katero žival bi se spremenili, če bi imeli možnost?
- Katero znano osebo bi povabili na zabavo?
- Katero knjigo ste nazadnje prebrali?
- Kateri predmet ste v šoli imeli najraje?
- Kaj bi počeli, če bi zadeli na loteriji?
- Kaj bi našel v vašem hladilniku?
- Kako bi sprejetje tega dela spremenilo vaše življenje?
- Česa v svojem življenju še niste naredili in to obžalujete?
- Za katero vprašanje upate, da ga ne bom postavil?
- Zakaj bi vas sprejeli na delovno mesto?
- Na kaj imate v življenju najlepši spomin?
- Ali bi, če bi bilo to možno, še enkrat sprejeli iste odločitve v življenju, kot ste jih?

Nedovoljena vprašanja

Pravni akti določajo vprašanja, ki jih delodajalci lahko postavijo kandidatom na zaposlitvenih razgovorih. Ta vprašanja se morajo nanašati na zaposlitev, za katero se poteguješ.

Prepovedana so vprašanja o zakonskem in družinskem stanu, o nosečnosti, o načrtovanju družine in druga osebna vprašanja, ki niso povezana z delom, za katerega kandidiraš. Tudi vprašanja, ki so povezana s tvojim rasnim in etničnim poreklom ter političnim, verskim in ideološkim prepričanjem, niso dovoljena. Informacije o članstvu v klubih, politični usmerjenosti, o spolni usmeritvi in zdravju so prav tako nedovoljena vprašanja.

Vprašanja, povezana z navedeno tematiko, so dovoljena le, če je pridobitev takšnih podatkov nujna zaradi izpolnjevanja z zakonom določenih obveznosti delovnega mesta.

Primeri nedovoljenih vprašanj

- Ali ste že pridobili državljanstvo Slovenije? (v primeru, da gre za zaposlitev v vojski, policiji, sodstvu ali javni upravi, je to vprašanje dovoljeno).
- Kje ste bili rojeni? Kje so bili rojeni vaši starši?
- Kakšen je vaš zakonski status (poročeni, ločeni, zakaj ste še samski)?
- Ali načrtujete poroko, družino?
- Koliko otrok imate, kako je urejeno varstvo otrok?
- Katerim klubom in socialnim organizacijam pripadate? (dovoljeno, če je to pomembno za opravljanje dela)
- Ali pripadate kašni verski skupini, hodite v cerkev?
- Koga ste volili na zadnjih volitvah?
- Koliko ste visoki, težki? (razen ko so za zaposlitev zahtevani minimalni standardi)
- Ali ste imeli v zadnjem času ali v preteklosti katero koli bolezen ali operacijo?
- Kakšno je zdravstveno stanje vaše družine?
- Ali ste bili kdaj osumljeni kaznivega dejanja? (oseba, osumljena kaznivega dejanja je nedolžna, dokler ni pravnomočno obsojena).

Možni odzivi na nedovoljena vprašanja

- a) na vprašanje lahko odgovoriš;
- b) odgovor lahko zavrneš (v tem primeru tvegaš, da se delodajalcu prikažeš kot nekooperativna oseba ali preveč samosvoja);
- c) razmisliš o namenu in odgovoriš tako, da ne daješ osebnih podatkov, a vendar odgovoriš na vprašanje.

Primer, kako se izogniti neposrednemu odgovoru in hkrati primerno odgovoriti na zastavljeno vprašanje:

Vprašanje: Ali ste poročeni?

Možna odgovora:

- Trenutno sem osredotočen/a na kariero in tako sedaj kot v prihodnje nameravam ves potreben čas in energijo vložiti v kariero, ne glede na moj zakonski status.
- Sem poročen/a in s soprogo(m) razumeva potrebe zaposlitvenega mesta, za katerega kandidiram. Počel/a bom stvari, ki so potrebne za uspeh na tem delovnem mestu, hkrati pa želim uspešno uporabiti svoja znanja in izkušnje.

Vprašanje: Imate kakšne težave z zdravjem?

Odgovor:

- Verjamem, da sem popolnoma sposoben/na izvajati naloge, povezane s tem delovnim mestom.

Vprašanja, ki jih zastaviš potencialnemu delodajalcu

- Zakaj je to delovno mesto prosto?
- Kakšen je tipični delovni dan?

- Kakšni so kratkoročni in dolgoročni cilji podjetja?
- Kakšne izzive lahko pričakujem na tem delovnem mestu?
- Kdaj boste sprejeli odločitev o sprejetju novega sodelavca?
- Koliko samostojnosti bom imel pri delu?
- Kako ocenjujete delo sodelavca na tem delovnem mestu?
- Kaj se v vašem podjetju šteje za uspeh?
- Kaj pričakujete od novega sodelavca v prvih 3 mesecih?
- Katere cilje želite uresničiti s pomočjo tega delovnega mesta?
-

S temi vprašanji pokažeš zanimanje za delovno mesto in pridobiš informacije, ki so pomemben dejavnik ob odločanju, ali sprejeti to delo ali ne.

Stvari, na katere je dobro biti pozoren med obiskom v podjetju

Ker je veliko podjetij, ki razgovor vodijo v lastnem podjetju, je razgovor priložnost tudi za spoznavanje podjetja. Imej odprte oči in bodi pozoren/na na zaposlene v tem podjetju, (veseli, nezadovoljni, utrujeni), na lastno počutje (se počutiš dobrodošel/la), na pripomočke, ki jih uporabljajo (moderni, zastareli) in na splošno ali bi sam/a želel/a delati v takem okolju.

Uporabne povezave:

Vprašanja na razgovoru: <http://jobs.asiaco.com/resources/quickinterviewquestions.shtml>

Najpogostejša vprašanja: <http://www.alec.co.uk/interview/index.htm>

Odzivanje na osebna vprašanja: <http://www.indiana.edu/~career/students/apply/interview.php#respond>

vprašanja:

Vprašanja in nasveti: <http://www.careercc.com/interv3.shtml>

Veliko različnih vprašanj:

http://www.rutgers-newark.rutgers.edu/cdcrun/CDC/STUDENTS_INTERVIEW.htm

Povzeto po naslednjih virih:

Mojedelo.com, oktober 2004

Mojedelo.com, november 2004

Mojedelo.com, februar 2005

<http://www.automotivejobbank.com/resources/career/interviewtips.html>

<http://www.venturi-staffing.com/mistakes.shtml>

<http://www.smartpros.com/>

<http://www.indiana.edu/~career/students/apply/interview.php>

<http://www.indiana.edu/~career/students/apply/interview.php#respond>

http://www.careercc.com/#Area_2.